

MAĽAST JAN: TEORETICKÁ VÝCHODISKA OBECNÉ SAMOSPRÁVY V ČESKÉ REPUBLICE

Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. 2016. 340 s.

Publikácia z pera českého autora Jana Malasta z Právnickej fakulty Západočeskej univerzity v Plzni je upravenou verziou jeho dizertačnej práce. Samotný text sa venuje problematike teoretických aspektov obecnej samosprávy v podmienkach Českej republiky. Okrem už spomínaných teoretických aspektov sú prítomné aj viaceré historické fakty, na ktorých autor vcelku vhodne dopĺňa svoje aspekty a vytvára tak komplexnejší a plastickejší pohľad na danú tému.

Hoci ide o prácu z produkcie českej tvorby, domnievam sa, že je obohatením v mnohých aspektov aj pre slovenskú obec tak vo sfére výskumnej ako aj vysokoškolskej oblasti. Na úvod je potrebné konštatovať, že aj u nás chýba odborná literatúra, ktorá sa dominantne venuje problematike ideových východísk myšlienky obecnej samosprávy.

Samotná práca je rozdelená do piatich kľúčových kapitol. Jej prvá časť je venovaná teoretickým východiskám verejnej správy. Postupne sa venuje pojmom ako verejná moc, štátna moc, delenie moci v štáte. Prináša myšlienku o modernej verejnej správe ako výsledku deľby moci v štáte. Zaujímavou je aj podkapitola venovaná pojmu samospráva, rámci ktorej sa vyjadruje aj k problémom typológie tohto pojmu. Prínosnou je časť, v ktorej sa dočítame o typológii možných nositeľov samosprávy, o verejnoprávnych korporáciách či pojmu autonómia.

Druhá kapitola rozoberá podrobne problematiku obecnej samosprávy. Postupne nás prevádza pojмами a súvislosťami územnej samosprávy, jej teoretickými prístupmi či definičnými znakmi. Ako hlavné zložky definuje územie a občanov, bez ktorých by nebolo možné vytvoriť akýkoľvek typ obce. Vo vzťahu medzi štátom a obecnou samosprávou si autor všíma okrem iného aj povinnosti obcí k výkonu štátnej správy.

V tretej kapitole autor sa venuje historickým súvislostiam obecnej samosprávy dominantne na území terajšej Českej republiky. Rozlišuje jednotlivé historické pasáže, za kľúčové označuje udalosti v rokoch 1848, 1918 a 1989. Postupne predkladá svoj pohľad na také míľniky českých dejín akými boli

přemyslovský feudalizmus, obdobie husitov, vytvorenie stavovského štátu, či zdanlivý protiklad rozvinutého feudalizmu a nerozvinutej samosprávy. Vývoj po roku 1848 je poznačený úpravou obecného zriadenia z rokov 1849-1861, najmä však obecným zriadením z roku 1859. Novú právnu úpravu priniesol rok 1862, v rámci ktorej môžeme hovoriť o obecnom zriadení či obecných voľbách. Po prvej svetovej vojne prichádza systém tzv. prvej republiky, ktorý priniesol opäť v mnohom novú podobu a pohľad na všetky základné aspekty obecného zriadenia v novom štáte Čechov a Slovákov. Po smutných udalostiach v Mníchove prichádza na rad obdobie tzv. druhej republiky a od marca 1939 protektorát. Po postupnom oslobodení v roku 1945, najmä však po roku 1948, vzniká ďalší produkt – tento raz z obdobia reálneho socializmu, ktorý priniesol systém národných výborov a spoločnú kandidátku národného frontu. Udalosti spustené 17. 11. 1989 priniesli následne v oboch krajinách spoločnej federácie postupne v roku 1990 novú podobu verejnej správy, s ktorou sa v podstate s istými odchýlkami a úpravami stretávame podnes.

Z pohľadu verejnej správy tvorí kľúčovú časť práve štvrtá kapitola, ktorá podáva komplexnejší pohľad na súčasný systém od prijatia Ústavy Českej republiky až po dnešné obdobie. Opäť je dôležité, že autor sa venuje samostatne vymedzeniu základných pojmov. Demokratická samospráva tvorí kľúčový pojem pre zabezpečenie optimálneho výkonu verejnej správy. Vzhľadom na pomerne vysoký počet obcí v Českej republike autor nenecháva bokom ani v súčasnosti pomerne širokú odbornú debatu na tému medziobecnej spolupráce. Okrem originálnych pôsobností sa venuje aj prenesenej pôsobnosti, pričom nezabúda ani na zmiešaný model verejnej správy a samotný problém financovania.

Hoci rozsahom najmenšiu časť tvorí šiesta kapitola, možno ju označiť za najprínosnejšiu časť, pretože prináša pohľady na ďalší možný rozmach verejnej správy do budúcnosti. Opäť sa tak otvárajú témy ako spresnenie hraníc samostatnej pôsobnosti, kompetencie, postavenie a vzťahy medzi jednotlivými orgánmi obce a v neposlednom rade problém ekonomickej udržateľnosti súčasného systému usporiadania modelu verejnej správy v podmienkach Českej republiky.

Po prečítaní tejto publikácie možno konštatovať, že ju napísal autor, ktorý má zvládnutú danú problematiku na veľmi dobrej úrovni a je evidentné, že je odborníkom v danej oblasti. Možno ju teda odporúčať aj čitateľom zo Slovenska, ktorí hľadajú publikáciu, ktorá by im na primeranom rozsahu poskytla pomerne komplexný pohľad na historický, súčasný i možný budúci vývoj verejnej správy u našich západných susedov.

Záverom možno konštatovať, že opäť v niečom v oblasti verejnej správy, najmä v prostredí vysokých škôl a príprave budúcich odborníkov, zaostávame. Odborná práca Jana Malasta sa môže stať vhodným príkladom aj pre slovenských autorov na to, ako vytvoriť na nie príliš rozsiahlom priestore kvalitný text,

ktorý dostatočne predstaví vývoj, históriu, teoretické koncepcie, súčasný model i možný scenár ďalších vývojev v tejto oblasti na Slovensku.

doc. PhDr. Peter Horváth, PhD.
Fakulta sociálnych vied, UCM v Trnave
Bučianska 4/A, 917 01 Trnava
peter.horvath@ucm.sk